

- 1233 -

פ ר ו ט ו ק ו ל מ.ס. 225

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום רביעי,
ט"ו באדר תשל"ה - 26.2.75, משעה 10.00.

(בחל-אביב, בבנק ישראל)

נ ו כ ח י מ - חברי הוועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- ע. אמוראי
- א. אפרח
- ש. אהליך
- מ. ארנס
- י. בדר
- י. גולן
- צ. גרשוני
- ב.צ. חלפון
- א. מלמד
- ע. פיינרמן
- י.ש. פלומין
- ג. פח
- ד. קורן
- ח. קורפו
- נ. קצב
- א. רונן
- מ. שחל

מ ר ז מ נ י מ :

- שר האוצר - י. רבינוביץ
- א. אגמון - מנכ"ל משרד האוצר
- מ. נוי דרפא, משרד האוצר
- א. גפני - " "
- ח. שטסל - " "
- א. דובנוב - " "
- א. פוקס - " "
- ד. לבנטל - " "
- מ. דייך - " "

היועץ הכלכלי לוועדה: א.נ. פלוג
ה ק צ ר נ י ח : שולמית פרג

- בסדר-היום:
- א. התקציב לשנת 1975 - (דיון עם שר האוצר);
 - ב. צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת 23), תשל"ה-1974 - (הועבר לאישור הכנסת);
 - ג. צו מס קניה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס.16), תשל"ד-1974 - (קבלת המלצה לא לאשר, אלא להוריד המס ל-20% במקום 27.5%).

(יגבל) דיוט 25.3.75

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.

אדוני השר, אני מקבל אותך בברכה.

אינני יודע באיזו מערכה אתה עומד.

אבל אני יודע כי המערכה היא כבדה.

כמקובל, לפני שאנחנו צוללים למים

אלה של התקציב - אנחנו מקיימים את הישיבה הראשונה אצלנו עם שר האוצר, מקיימים דיון כללי, ולאחר מכן אנחנו דנים בתקציב של המשרדים, לפי לוח הזמנים. מכל מקום, יופיעו אצלנו גם פרופסורים לשיחה פרטית, ועוד מומחים שנשמע את דעתם.

בבקשה אדוני השר.

שר האוצר י. רבינוביץ:

בתוך הסערות הסוערות על התקציב,

על יסודות התקציב לפני שהנחנו,

ולאחר שהנחנו, עם נאום התקציב - הדברים ברורים. אבל אני רוצה

לפתוח את הדיון, ואולי לפני כן אני צריך להגיד כמה דברים שמוצאים

להם ביטוי ברגע זה באמצעי התקשורת, כך שאני חייב להסביר את עצמי:

מול הגישות השונות הבאות לידי ביטוי,

היה ידוע שהתקציב שהבאתי אותו היה ב-3 מיליארד ל"י פחות מהתקציב

שאושר. הדברים הובאו לידי הציבור ע"י העתונות. היה ויכוח, כבד מאד

בממשלה מסביב - בעיקר לגבי תקציב הבטחון, ואתם יודעים מה שמשרד

הבטחון דורש ומה שאנחנו חשבנו לאפשרי, ולא לנכון, כי לתקציב הבטחון

איך לנו כוחות להתווכח עם אנשי הבטחון; אמרתי, לאפשרי מבחינת

ההשפעה של תקציב הבטחון במשק, בחברה, ולאחר בירורים רבים ונוקבים

מאד בממשלה, סוכם בממשלה על תוספת 2 מיליארד ל"י לבטחון ו-1 מיליארד ל"י

נוספות לשירותים השונים. כך שהיה האוצר חייב להחליט, לאחר שנפלה

ההכרעה בממשלה, באיזו דרך ילך. ועמדו לפנינו שלוש אפשרויות:

אפשרות אחת, שאנחנו נזרים 3 מיליארד ל"י

בנוסף על 4.5 מיליארד ל"י שזה מסוכם יחד עם בנק ישראל ועם מומחים,

שזה גרעון בתוך התקציב. אולם, מה היה קורה אז? היתה מוצאת האינפלציה

והלחצים האינפלציוניים ועליית מחירים מהירה מאד, ואז היה המשק מתחיל

לרתוח מחדש עם 3 מיליארד ל"י נוספים, ואז היו נדלקות הציפיות בציבור

עם 3 מיליארד ל"י שאינם מכוסים. כלומר, היינו מגיעים מחדש בדלילת

רזרבות בצורה מסוכנת; היינו מתחילים בדרך מלפני 9 בנובמבר, עם

אפשרות הפעם מוחשית מאד של אבטלה עמוקה מאד. אני אינני מכיר את

הקוסמים, כאשר ראיתי את הרזרבות שלנו אוזלות ב-150 מיליארד דולר

לחודש, עם כל מה שהיה עלול להתרחש במשק במדינה בחומו זה.

ועוד פסוק אחד בהקשר זה: כאשר אני

שומע מומחים שמיעצים לי - "לא נורא, עוד 1.5 מיליארד, עוד

מיליארדיים" - אז אני יודע מה צפוי למדינת ישראל. משיאים לי עצות -

האפשרות השניה היתה - לבוא לממשלה

ולהגיד לה: "רבותי, אנחנו חייבים לקצץ את 3 המיליארד ל"י שהחלטתם

עליהם" - אז היינו חוזרים לוויכוח המר עם הבטחון וצרכי הבטחון, בשעה

שעננים כבדים רובצים עלינו, ואי ודאיות קיימת, בצורה שקיימת, עם

השכנים; גם בוויכוח לקצץ בשירותים. אם מישהו אומר לנו "תחזיר את

התקציב ותקצץ בשירותים" - הוא איננו יודע במה מדובר, שכן אנחנו

קצצנו כבר 1.4 מיליארד ל"י, ואנחנו חתכנו בבשר החי בשירותים. אפשר

להגיע לזעזועים קשים מאד בחברה. יתכן מאד שחברים חושבים שצריך

להעלות את הממשלה הזו על דרך של זעזועים בחברה. יכול להיות. אבל

אלו הן מחשבות דיאבליות.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אנחנו, בתחום השירותים וחברה שלנו, הגענו למצב שיותר אי אפשר להוריד לאחר 1.4 מיליארד ל"י שהורדנו ב-1974. אילו היינו מגיעים לעצה הזו, היינו מגיעים לאבטלה גדולה של אנשים. 3 מיליארד ל"י קיצוץ - זו אבטלה מיידית של רבבות רבבות אנשים.

לכן נשארה לנו רק אפשרות אחת - ללכת בדרך של מיסוי. דרך קשה, אך מוכרחת. אינני מכיר איש, גוף, סקטור, שאוהב מסים. כך שהלכנו בדרך זו - לא ב-3 מיליארד ל"י החסרות. הלכנו בדרך של 2 מיליארד ל"י של מיסוי ו-1 מיליארד ל"י, והממשלה החליטה שיידחו עבודות - לא להתחלת עבודות וחודשים של אפריל-יוני, כאשר התקבולים שלנו הם נמוכים בהרבה מההוצאות, על מנת שבשלושה חודשים אלה לא נפרוץ את כל הסכרים שהצבנו לעצמנו בתשעת חודשים אלה ונחזור להאצי אינפלציה עם כל המשמעות שבה.

המעסיקים וההסתדרות, כחבורה משותפת הפעם אומרים לנו "אמינות". וזו אמינות על שני דברים - על פיחות ועל הצעד הזה עכשיו. על הפיחות, למה? כאשר נכנסתי לעבודה מצאתי הסדר-הסכם שקיים - הסכם שכר במשק עד 1.4.75, ואני חתמתי עליו מיד לאחר הכניסה. והיו התפתחויות במשק, היו אלה התפתחויות חמורות ביותר שהביאו לדלדול הרזרבות, וזה יהיה עוד הרבה זמן במשק הישראלי בצורה חמורה.

אילו היינו מחכים עד 1.4.75, ודאי היינו נשארים בלי דולר אחד, עם קטסטרופה גדולה מאד שלא ידענו כמותה מאז קום המדינה. העוול של ממשלת ישראל ושל שר האוצר הוא, ששר האוצר מנע את הקטסטרופה הזו ב-9 בנובמבר, והגיע לפיחות של סתימת הפרצות, של תקווה גדולה שאנחנו יכולים להבריא את עצמנו. חטא בל יכופר מבחינת האמינות.

אחר כך עיבדנו את התקציב ל-1975/76. עשינו כפי שהיה בעתונות. והיה ויכוח בממשלה, בעיקר מסביב לבטחון, ועד היום אבי אומר שאצלי הלב מפרפר כאשר אני מדבר על תקציב הבטחון. כך שהוספנו לתקציב עוד 3 מיליארד ל"י, ויכולנו לעלות על הדרך בהזרמה מסיבית של 3 מיליארד ל"י; על הדרך של הקיצוצים שאיננה ריאלית. בחרנו את ה-3 מיליארד ל"י אלה - ב-2 מיליארד ל"י של מיסוי נוסף ו-1 מיליארד ל"י לשירותים שונים.

עד ה-1 ביוני נשברה האמינות. כאן ברצוני לקרוא את ההסכם שהיה לנו - אח זה אעשה היום בוועדה המרכזת של ההסתדרות שאתם אשב - מה היה לאחר הפיחות עם המעסיקים וההסתדרות:

(קורא):

"הסכם תוספת יוקר והארכת הסכמי עבודה לשנת 1975 - סיכום בין הממשלה, ההסתדרות והארגונים הכלכליים מיום 19.12.74:

1. סוכם שמ-1.1.75 תשולם תוספת היוקר לכל העובדים השכירים בשיעור של 30% על שכר היסוד עד תקרה של 1000 ל"י בהתאם לכללים המקובלים עד כה.
2. התשלומים מעל 200 ל"י לחודש בגין תוספת היוקר לרבות פרמיות ושעות נוספות ישולמו באג"ח, תנאיהן וכן דרכי הביצוע ייקבעו בוועדה מיוחדת.
3. הסכמי השכר יוארכו בחצי שנה נוספת.
4. לכשיושג הסכם בדבר סכומי ועדת המומחים באשר להצעות השינויים, במערכת המסים וההכנסות תביא משלחת ההסתדרות הצעה להאריך את הסכמי העבודה לחצי שנה נוספת.
5. שאלת מבנה תוספת היוקר ביולי 1975 תדון בין הצדדים בנפרד.

הממשלה מודיעה שתאפשר לממן את תשלום הבטוח הלאומי - בגין הסכומים שישולמו באגרות חוב - באגרות חוב הנמצאות ביד המעסיקים."

לא היתה שום התחייבות בממשלה שאני חייב להביא את המדינה ואת המשק לשרון מפרקת, ולא לספוג.

סכום זה של שני מיליארדים ליי שאנחנו סופגים אותם עם ההצעה שלי - רבותי, הפגיעה הזו היא בסך הכל של 3%, של שניהם ביחד - זה יתממש חוך חודשיים בערך.

גם הטיעון הזה - שהעניין חל על הייצור בלבד - מסולך ולא נכון, משום ש-50% לייצור ו-50% לשירותים, חוץ ממלכרים. אבל מה שמרגיז ביותר הוא, שאותם חוגים שאמרו כי צריך להגיע למס ערך מוסף - וזו הצלה, שכן זה מס על השכר, וזה היסוד של מס ערך מוסף. ומה שעשינו זו הקדמה. קודם היתה קומפניה של עתונות שהתקציב הוא אינפלציוני, כי הממשלה לא סופגת מסים, ועכשיו יש מסים. מישהו אומר שצריך לחכות לוועדת בן-שחר - אילו היינו עושים לאחר ועדת בן-שחר, הרפורמה לא היתה מתבצעת. אף פעם לא ברמה כזו כפי שקיימת עכשיו אפשר להגיע ליישומן של המלצות ועדת בן-שחר. אילו היינו שועים לעצות שמיעצים לנו, היינו מגיעים לאבטלה עמוקה, והיינו עולים על הדרך של אינפלציה גדולה מאד.

התקציב שהגשנו אותו, מתמודד עם הבעיות שלנו, מבלי להגיע לאבטלה. אנחנו חיים בעולם - ואני שבחתי את ידידי ח"כ רונן על מאמרו ב"מעריב" מאחמול, הוא זרק אור על המצב שלנו. הוא כתב שם שבגרמניה יש אבטלה של 200%; באמריקה - 7.5 מיליון פועלים מובטלים; בצרפת - 50%; באיטליה --- עולם מזועזע. רק מדינת ישראל הקטנה הזו עוד חיה באיזה צדף. עולים על הבמה ומתעלמים במה שמרחש בעולם וממה שמרחש אצלנו עם 40% בטחון.

אני הסברתי מה קרה אצלנו במשך שנה אחת. אני לא אטום לבקורת. המדינה הזו זקוקה לעוד 3 מיליארד דולר. אנחנו לא מסוגלים להתמודד עם עוד גרעון של 3 מיליארד דולר. למצרכים יסודיים - 650 מיליון דולר; לנפט - 600 מיליון דולר, לתשלום חובות ועוד.

אם לא נדע להתאים את עצמנו למצוקה שבה אנחנו שרויים, עם תקציב בטחון של 40% מסך התקציב שלנו - אני יודע שאלו הן קונבולסיות. זהו משק שעובר שעת חירום, וזה לא יועיל שום דבר. אם מציעים לי דבר והיפוכו, אפשר להגיע להיפוכו של דבר, שהוא אסון למדינת ישראל. ולמחרת בבוקר צועקים על מסים.

אנחנו מספלים בשרשי בעיות של המשק שלנו, בפריזן עבודה, ברפורמה למעסיקים ולנו. אנחנו יכולים להגיע לרפורמה מהר מאד. חוך 4 חודשים אפשר ליישם אותה, ולהביא את המשק. זה חלוי בנו. אני יודע את הקווים המנחים את ועדת בן-שחר.

רבותי, אני בעצם יכול לומר שאני גמרתי את הפתיחה שלי. צר לי מאד על המערכה-הקמפניה המתנהלת בעניין זה. זו התעלמות מוחלטת מהמצב הקיים. זה הטמנת הראש בחול ממה שמרחש בעולם. אלו קונבולסיות ממה שמרחש בעולם.

אם הבית הזה יתן את העזרה, אני חושב שתהיה זו הכרעה ראשונה במערכה.

י. בדר:

הצעתי בוועידת "חירות" היתה על משק
בתקופת חירום.

הבעיות הן קשות, מורכבות, והשר לא
נגע בהן כי זה מעל יכולתו, לא לנגוע אלא לשנות.

כמה נקודות: נקודה אחת שאמרתי
לאשכול ז"ל, ואחר כך לפנחס ספיר - שלא לעשות שום הסכמים בעניני
מסים, תקציבים. אשכול אמר שבמשך 6 חודשים לא יעלה מסי עקיפין.
אמרתי לו "איך אתה יכול?" אמרתי זאת כשהיתה עיסקת חבילה ראשונה.
לגבי החוכן היה נכון.

(ב) ההבדל בין גרעון בתקציב שלנו לבין
גרעון תקציב של ארצות הברית הוא לא בגודל, אלא בכך שהוא לא משפיע על
גרעון חוץ. כמעט לא משפיע. ואילו אצלנו ההשפעה היא עצומה.

(ג) 2 מיליארדים הוספנו לבטחון.
אני אומר שזה פחות מדי. אני מתנגד ל-2 מיליארד ל"א אבל אתם הוספתם עוד
1 מיליארד, ואני חושב ועוד 600 מיליון ל"א, כי מתקציב סובסידיות אתם
הוספתם את זה, ואני חולק על כך.

ברצוני להגיד דבר שהוא מסובך: גלייברד
מארצות הברית טוען שמוציאים לצריכה פרטית, ופחות מדי מוציאים לשירותים.
אם אנחנו רוצים ביותר יצור וביותר מאמץ כלכלי, אנחנו צריכים להוציא
יותר לייצור ופחות לשירותים. הקשר הפסיכולוגי הכלכלי לגבי מה שאתה
משלם בדרך כלל לשירותים של כולנו לבין שירותים שהם חלק של העם הזה
הוא רפוף, והחוצאה היא שאתה יכול להגיד "לשם מה אעשה מאמץ בשביל
שירותים של כולנו?" מכל מקום, יש איזה יחס בין החלק שאדם צריך לקבל
מפרי עמלו בשביל עצמו ושירותים, לבין מה שהוא צריך לקבל מפרי עמלו
דרך משק ציבורי ושירותים. ואם אתה יותר מדי נותן משקל לשירותים
כלליים, ופחות מדי לצריכה פרטית שלי - אתה פוגע, אם אתה רוצה או
לא רוצה, במאמץ העבודה.

אני, כשהייתי ביער בטייגה, אז כולם
בקבוצה שלי עבדו לפי מאמץ של העובד החלש ביותר בקבוצה.

אני טוען ש-1.5 מיליארד ל"א של גרעון
מתוכנן זה פשע, ואסור, ואינני יודע באיזו דרך של מקח וממכר, או
איזה כלכלן יכול להגיד ש-1.5 מיליארד ל"א מותר ו-600 מיליון ל"א לא.
בכלל זה לא מותר.

ועוד: לגבי התקציב - אדוני, אני לא
מקבל את הדעה, לא רק לגבי 1.6 מיליארד ל"א לבטחון. אני הסתכלתי
בתקציבים, ובינתיים אני שם סימן שאלה - האם באמת אי אפשר לקצץ?
כאשר אני רואה באגף של משרד מסויים מוסיפים הרבה פחות מאשר באגף
שני, אז יש לי חשש שיש איזו פרפילקציה - העדפה. אני יודע שאולי
לא יכולת להלחם באותה מידה נגד שר שקצצת לו בתקציבו. ואחרי שקצצת
לו בסכום, לא היה פיקוח מספיק על הענפים. על כל פנים, אני אומר לך
שאפשר היה לקצץ יותר. ואם לא קצצת יותר, אז אני אומר לך ולכולנו -
אוי. יהיו עוד קיצוצים, ואולי לא בלירות.

ש. ארליך:

הבמה של ועדת הכספים היא לקיטימית
לתגובות. אבל אם זו התגובה של שר

האוצר לתגובות העתונות לגבי ציבור המעסיקים - הרי שאני מצטער
שזו המסקנה שלך והתגובה שלך. אני התאכזבתי מהתגובה שלך.

אני אדבר על אמינות: אני מצטער שהאמינות
נפגמה. בצדק היא נפגמה. גם מתוך קריאת ההסכם הכתוב משתמע שהיתה
תורה שבעל פה עם אנשי המעסיקים וההסתדרות. אני רואה שלא היתה יכולה
להיות התחייבות כזו בכתב.

ש. ארליך:

צודק ח"כ בדר בענין זה. אדוני השר,
 2 מיליארד ל"י הופיעו זמן רב בטיטות של תקציבי המדינה, משרד האוצר,
 הם הופיעו זמן רב קודם לכן. כך שכל הקונצפציה שלך לגבי 3 דרכים
 שהבאת בפנינו - אני לא מקבל אותה. בדרך של קצוצים זה לא בא בחשבון.
 אנחנו נוכיח לך שיש אפשרויות רבות של קיצוצים בתקציב המדינה.
 הדרך של הטלת מסים היא לפעמים הכרחית, אבל צריך לדעת את העיתוי.
 לגבי מס המעסיקים: מס ערך מוסף זה מס
 על שכר. אני לא מקבל את זה. אני יודע איך בנוי מס ערך מוסף.
 אבל יש להבדיל בין הדברים. אבטלה, הכרחית וחיונית, בעוד "3%-3".
 אבל זהו מס שבא לחבל, ולא לפתור בעיה.

יש עליה ריאלית של 3% בתקציב. כולנו -
 ולא רק אנחנו - נהיה יחד בסירה אחת. אני אינני בטוח עוד בשום דבר.
 ואני רוצה לומר כי אינני בטוח אם תקציב הבטחון זקוק לעוד מיליארדים.
 לכן אני אומר כי אין לי דעה בענין זה, ואינני אומר "קדוש". אני
 מכיר הרבה מיליארדים בבטחון שניתן לקצץ ולקצץ.

הגזירה שווה, והיא צריכה לחול על
 כולנו. אדוני השר, קבלת פעמיים אשראי - ביולי ובנובמבר - ועל
 כך היית צריך להטיק מסקנות מכל העם. לדעתי, עשית שגיאה, ועליך
 לחזור בדברים אלה.

ע. אמוראי:

דומני, כי רוב חברי ועדת הכספים אינו
 מתנגד למס ערך מוסף. מס ערך מוסף נותן
 82% כתרומת העבודה, היינו - השכר. והיתרה היא תרומת ההון.
 צר לי שהמס התכנה כמס מעסיקים, ולא מס
 על השכר, באשר מי שחושב שמש ערך מוסף הוא מס נכון, הרי שהצרה היא
 ששר האוצר אמר כי העלאה מס קניה זה מס על המעסיקים, וזה לא יכול
 לשלול את הענין מעיקרו.

הערה שניה: במצב של ערב מיתון, ההתייקרנות
 יהיו קטנות בלבד. השוק לא ירשה יותר. השאלה היא, מה יהיה מקורם -
 הממשלה או היצרנים? למי שמציע מימון גרעוני יותר גדול אומר: יתכן
 ובעוד חצי שנה, כשהמיתון יחריף, יהא מותר להזרים עוד מיליארד, אבל
 אז הוא יבוא במקום אומדן הכנסות בסעיף הוצאות מהציבור, שלא יתממש
 בעת מיתון. בעת מיתון תוחלף הספיגה מהציבור באמצעות מלווה מרצון
 במלווה מבנק ישראל, שזו הזרמה המפעילה את המשק. אבל לעשות זאת עתה,
 טרם אבטלה - זו אינפלציה. זה אסון. בסך הכל אפשר לומר על הבחירה
 של הממשלה כי היה זה הכרח בל יגונה.

באשר למס מעסיקים: בתנאי מדינת ישראל,
 כשהיה עידוד להשקעות באמצעות מענקים ומלוות ברביית שלילית שגרמו לניצול
 בזבזני של ההון המושקע - רצוי מס על שכר. זה היה דבר בעתו, בעת קיום
 תעסוקת יתר לפני שנתיים.

אם יתברר בעוד חצי שנה שיש כבר אבטלה
 משמעותית, אז נצטרך להקל ולבטל את מלווה המעסיקים.

י. גולן:

אדוני השר, אני רוצה להעיר קודם כל
 שאני לא מצטרף לשום קומפניה. אני מביע
 את מלוא הערכתי מכושר ההחלטה והביצוע בזמן הנכון והכיוון הנכון.
 אף על פי כן אני בספק, ואינני יודע אם לא מהתבונה נעשה דבר מהיר
 ונחפז.

אדוני השר, דוקא במצב קשה, במשטר
 דימוקרטי, אחד הדברים החשובים הוא ליצור אפשרות מירבית של שיתוף
 הציבור והגורמים הכלכליים בפרט. בכלכלה, התנהגות הציבור קובעת.

י. גולן:

העיוותים שנעשו בשנים האחרונות, לא נעשו מתוך רצון רב. השלבים הראשונים היו גזירות קשות ביותר. ואם כעבור 3 חודשים עם עוד משהו, האם אתה לא חושב שיש גבול לתכיפות זה זעזועים ושהמשק יכול לקבל את זה? זה דבר ראשון שצריך היה לחשוב עליו.

(ב) אני סבור שלעשות דבר כזה ערב המלצות ועדת בן-שחר - אני חושב שהדעת איננה טובלת. אתה אומר שאתה כבר יודע מה תהיינה ההמלצות. אני רוצה לומר, כי אחרי מסקנות ועדת אשר ידעתי מה הכיוון. אני מכיר את דעותיו של בן-שחר ושל ברונר. גם אם העניין סודי. אנחנו יודעים. הם לא הפכו את עורם. אמרת לשר האוצר הקודם, שהוא מבצע את המלצות ועדת אשר, ושלא יצא מזה ולא כלום.

מה ערך מוסף חייב לבוא במקום מסים אחרים. את נטל המסים אי אפשר להקטין. אבל עומס המסים על כל יחידה, זו הבעיה אצלנו, הרחבת הבסיס בשני המסים - הישירים והעקיפים. אם אמרת במסיבת עיתונאים שתבוא מהפכה במערכת המיסוי, אז הציבור לאחר שני השלבים ציפה לא לאיזה טלאי, אלא לרפורמה המיוחלת, שתהיה בצורה אחרת, ושהתחושבה לא תהיה של נטל נוסף. זה מה שצריך לקרות במערכת. ועוד זאת: מס קניה זה עיוות על גבי עיוות. מס קניה זה מס מעוות מהיסוד. עכשיו, ערב הרפורמה אתה מטיל מס זה?

בעניין מס מעסיקים: קראתי בעתון את דברי ח"כ עדי אמוראי, ואני מסכים אתו. כאשר יש חעסוקת יתר, אז יש הגיון במס מעסיקים. אבל במצב זה שיש כיסי אבטלה גדולים מאד, אתה מטיל מס? הרי יש מפעלים שלא יוכלו לעמוד בזה. בשום פנים ואופן לא יוכלו לעמוד בזה.

אדוני השר, כל התקציב הזה מבוסס על כך שביוולי לא השולם תוספת יוקר הנובעת מהפיחות ומהמיסוי, ושיוארכו הסכמי השכר בשנה שלמה. היה סיכוי לכך. אולם ע"י הצעד הזה אתה ערערת את אחד הדברים החשובים ביותר, כי תוספת יוקר מצד התקציב זה הוצאה שהיא פטורה ממס. לעורר עכשיו את הזעם של ההסתדרות והתעשיינים? אני חושב שצריך לחשוב שבע-פעמים לפני שעושים את מה שנעשה עכשיו.

אם כבר, אז אי אפשר להסתמך על זה שקצצנו ב-1974. לדעתי, אם היית בא אל הציבור ואומר כי נחוץ לך סכומים אלה ואלה, היה מתקבל אחרת.

בעניין השירותים אני חושב כי יש שם דברים שאפשר להתווכח עליהם. לא כתוב שצריכים להיות כך וכך מרצים, וכן לא כתוב שיום אשפוז צריך לעלות כך וכך וכו' וכו'. בפחות כסף אפשר היה לנצל הרבה יותר שירותים. 800 מיליון ל"י אפשר למצוא בתקציב. לכן אני אומר שהעניין היה מהיר מדי ונחפז מדי וקשה מאד.

היו"ר י. קרגמן: מוזרה בעיני ההתקפה הזו נגד הממשלה. זו הפעם הראשונה בחקופת המדינה שההסתדרות ביחד עם התעשיינים עשו ברית כזו כדי לתקוף את הממשלה. אני חושב שהאינטרסים הם משותפים. יש לי הרושם שקודם לכל זה ענייני יוקרה, ולא מתוך גישה כלכלית טהורה פועלת, כי לא שאלו אותם. זה לא צריך להיות גורם קובע כדי לקבוע עמדה כזו. אני אומר זאת לח"כ גולן ועוד, שהם מושפעים מהציבור.

אני מייעץ לשר האוצר להתחשב רק עם התפישה כפי שהתגבשה, ולא להתחשב בקומפניות. לשקול דברי בקורת, כי היא חשובה. על כל פנים, הדברים נראים קצת אחרת מאלה שיושבים בתוך הסירה.

היו"ר י. קרגמן:

איך הסיתו את הציבור על 7.5% של מס קניה. ומה בכלל התייקר? הייתי אתמול בחיפה ודברתי עם שני חברים שפגשתי ברחוב, והם ספרו לי מה שקונים אנשים ב"שקם". איפה יש להם כסף?

מס קניה זה הוא זמני, ואין לי ספק שחלק ממנו ייספג ברווחים של יצרנים. הם לא יוכלו למכור בהתאם לאחוזים של מס קניה. ועוד: מוצרים בר קיימה לא עלו מחירם, או כמעט לא עלו, והם נמכרים במחירים שלפני הפיחות. כך גם לגבי מכונות כביסה.

והרי אין העלאה במחירי מזון, הלבשה, הנעלה, מים, חשמל, דלק. אם כן, מי שקונה מכונות - שישלם 7.5%; פריז'יז'י. רדיו - גם כן שישלמו 7.5%. זהו ההבדל בתפישתה. אנחנו צריכים כך שהמס הזה ייספג אצל היצרן, וביעילותו. עובדה שאחרי הפיחות ספגו. אולי הרווחים היו יותר קטנים. לא איכפת לי. מכל מקום, עכשיו לא מעלים מחירים. טכסטיל, הנעלה ועוד - לא עלו. "חדירן" ו"אמקור" לא העלו מחירים. ומדוע להסית את הציבור? זה חמור מאד. זה קל לדרוש תוספת יוקר.

אנחנו מדברים רק על מנגנונים ממשלתיים. יפה. אבל היכן המנגנונים האחרים של קופת חולים, של בנקים? יש מאבק שמחציתו הוא פרטי ציבורי.

אומרים שהמדינה, הממשלה, תספוג. איך? קראתי ב"דבר" את המאמר הראשי בענין בסחון. אני יודע שגם שר האוצר הקודם, וגם שר אוצר זה, לא נחננו 3 מיליארד ל"י. יש פה זעקה של ח"כ ארנס, בן-מאיר - כי הם רצו שהקציב לבסחון יהיה של 25 מיליארד ל"י. תקציב אפשר בודאי למצוא במרוצת הזמן. שמענו על קצוצים שעושים שם, כך שמישהו יאמר כי מוטב לקצץ בשירותים - כך אמר ח"כ בדר. מה זאת אומרת שירותים? אני שומע, ובצדק, את שר החינוך, כי חתכו הרבה בתקציבו. ח"כ גולן נגע בענין בחי חולים - 160 ל"י ליום אשפוז. מה זה? - זה רופא, זה אחות. אני מבקר בבתי חולים, ואני רואה כי אין אחיות, אין נקיון, רנטגן לא בסדר. כל זה עולה כסף.

אני אומר לכם, כי אני שלם עם התפישה - במקום להדפיס כסף, ואז יהיה שר האוצר המקובל ביותר ע"י כולם - אז השכר יעלה, אז כסף יהיה. הכל יהיה, גם אינפלציה תהיה. השאלה היא, כיצד למצוא את הדרך בין האינפלציה לבין הדפלציה?

לדעתי, צריך למצוא מה שפחות פגיע. ח"כ בדר, תמיד אמרת כי צריך להטיל מסים בזמן אינפלציה.

אני בטוח שההבטחה חקויים, שיחול שינוי במס הכנסה, ושם ערך מוסף יונהג, וזה יקח חצי שנה. גם בוועדה זו, עם כל התמריצים שלי, זה יקח הרבה זמן. מכל מקום, לחכות ולהזרים כספים - זו עבודה קלה. ואני לא מציע לשר האוצר ללכת בדרך זו.

כאשר נדון על תקציב משרד הבריאות נראה מה חברים יגידו. קיצוצים צריך למצוא כל יום --- (י. בדר: 70% של מינוי)

אני מציע להוריד את המסים הישירים, ואינני מציע שהמס הישיר יעלה, אלא שהוא ירד.

בענין מס מעסיקים: אני חושב שאת הענין הזה צריך לשקול היטב. אני מבין שיהיה מס ערך מוסף, והוא יהיה מס על מעסיקים. מס ערך מוסף, זה על עבודה, הצרכן ישלם את זה. גם מס הכנסה משלם כל אחד. מס הכנסה שמוטל על מעבידים מועבר, בסופו של דבר, על הצרכנים. על כל פנים, אני חושב שאת מס המעסיקים צריך לבחון, ולראות באיזו מידה זה ניתן להתבצע מס זה.

אדוני השר, אני יודע את כל הלחץ בעתונות. אין תומכים לא ב"דבר", לא ב"הארץ", ואף לא ב"מעריב". אני מציע לך לעמוד איתן מתוך ראייה שזו דרך הקשה ביותר, ואני לא חושב שדרך אחרת תהיה קלה יותר. לא ללכת בדרך של הדפסת כספים, שכן זו דרך הרסנית לעומת אינפלציה מבוקרת. השפעה של הדפסת כספים היא בלתי מבוקרת.

היו"ר י. קרגמן:

עד כמה שהבינותי, מדפיסים סכום של 1.5 מיליארד ל"י. לדעתי, אפשר להשתלט על מדיניות מוניטרית למרות הדפסת סכום זה.

מ. ארנס:

החלטה על קבלת תקציב שנתי, זו החלטה חשובה בכל מדינה. במדינת ישראל, בחקופה הנוכחית, היא אולי ההחלטה החשובה והגורלית ביותר שאנחנו יכולים לקבל יותר החלטות מאשר החלטות מדיניות.

התקציב הזה הוא תכנית מתאר של הערכות המשק גם בחזית הבטחונית, ולא רק הכלכלית. כך שזה חייב להיות התקציב הטוב ביותר שאנחנו יכולים לעמוד בו.

לפי מה שנאמר פה, אפשר לחשוב שחלק מאתנו רוצה לשכנע את עצמנו, שזה איננו התקציב הגרוע שצריך להיות. הגרוע ביותר הוא, שכל שינוי שחציע, יהיה הגרוע ביותר.

ח"כ אמוראי אמר ששר האוצר הציל אותנו בפיתוח. אני יכול לנבא שהוא יציל אותנו עוד פעם. דו"ח ועדת אגרנס דיבר על 8 באוקטובר, ושם נאמר כי לולא הקרבות האלה המצב היה יכול להיות עוד יותר גרוע. כך שהמצב יכול להיות עוד יותר גרוע.

השאלה שעומדת בפנינו היא, אם התקציב הוא הטוב ביותר, כי כל שינוי בו יהיה יותר גרוע. - תדפיס פחות מ-1.5 מיליארד אז יהיה יותר גרוע. הדפסת סכום יותר גדול - לא תוכל להשתלט. כך שהשאלה היא, האם התקציב הזה הוא הטוב ביותר?

הייתי אומר שכל אחד מאתנו יכול לבחון את איכות התקציב הזה, רמתו מבחינת ההשפעה של המשק לפי 3 קריטריונים עקריים. לדעתי, התקציב הזה נכשל במבחן הזה בשלוש נקודות:

(א) בטחון. האם התקציב הזה מקציב המינימום הדרוש, את המשאבים וכו' לבטחון כדי שנוכל בבטחון מסויים לצפות לקראת העתיד? כל אחד מאתנו יודע מה היקף האתגר הבטחוני שעומד בפנינו, מה גודל התקציבים שהערבים משקיעים, ולפי זה אתה יכול לקבוע היכן סך המינימום. מה שמושקע בבטחון אצל הערבים, ודאי יופיע בצפון, בדרום, במזרח בתור סוללות טילים, משוריינים, טייסות ועוד. ואם לא תוכל להקציב את המינימום הדרוש, הרי שכל היתר לא יעזרו לנו בכלום. זו תהיה הרעה פיסיית.

כאשר אנחנו יושבים בוועדה ודנים על נושאי בטחון, וכאשר מדברים על קיצוצים, אז חברי במליאת ועדת הכספים - וזה היה לפני שבוע ימים - כל אחד מהם מילא פיו מים. על התחייבויות בטחוניות בשנים הבאות בהיקף של 2 מיליארד ל"י - אלה דברים שיופיעו בשנה הבאה.

כאשר עברנו על סעיף של הרכבת משאיות "רנו" ב"אוסוקרס" בארץ, עם תוספת של 200 מיליון ל"י, וכאשר נאמר על ידי שזה בזבוז ושאסור לנו לעשות זאת, ושאפשר לקבל את זה בזול יותר בייבוא; וכאשר אמרתי כי לדעתי לאור מצוקת הכספים ולאור היתרון הצפוי שצריך לוותר על "ליילנד" - שכן בחשבון הכולל זה התבטא במיליארד ל"י - כולם מלאו פיהם מים.

אם אתה לא מומחה, אז אני מציע לך לא להסכים לקיצוצים בתקציב הבטחון, וזה מתוך בקשה מקורית של משרד הבטחון. על כל פנים, אני מוכן להיות הרשון, ובשורה הראשונה בתביעה לחסכון במערכת הבטחון, אך בהצבעה איפה אפשר לקצץ, ואכן עשינו כך בוועדה המשותפת. ולא מהיקף המימד.

הבעיה הבטחונית שעומדת לפנינו והתקציב הזה אינם עונים מול הכוחות שנמצאים מעבר לגבול.

המבחן השני - זה אינפלציה: האם זה תקציב אינפלציוני או תכנית אינפלציונית? במשק אינפלציוני לא ניתן לגייס את המשאבים שהכרחי לעשותו. אומרים שחוזים אינפלציה לא מעל 30%-35% --- (א. אגמון: בממוצע שנתי. יש הבדל בין מה שיקרה השנה)

בחוברת המקבילה שקבלנו יחד עם התקציב, אז עורכי התקציב חזו אינפלציה של 24%, וקבלנו כפול מזה. האינפלציה בשנה שעברה הייתה של 56%. אם כן, אינני יודע אם על פי משאב זה לא יהיה פעמיים. יכול להיות שגם הפעם יהיה פחות. יש סיכוי --- (שר האוצר י. רבינוביץ: לא יהיה) על כל פנים, יש לפנינו תקציב אינפלציוני, ומי שעובר עליו רואה את הקשר הנסיבתי.

המבחן השלישי: לדעתי, יש בזה גרעון במטבע חוץ. אנחנו כבר עמדנו על יד הקו האדום. בואו נסתכל על הגרעון החזוי, ואם הוא נותן פתרון חלקי לבעיה זו: אם כן, הפתרון הוא שלילי. 100 מיליון דולר מתוך 5.3 - זה אפילו לא בגדר תחזית. כל אחד מאתנו יודע מה התוצאות הצפויות של חוסר במטבע חוץ מסחרי. לטווח ארוך לא ניתן לסחוב את זה. אם לא נגיע לתכנית לטווח ארוך - ואין לנו תכנית כזו אדוני השר; מביאים השוואות כדי להראות איך זה בעולם החיצוני. אצלנו יש נוהג להביא לנו השוואות כדי להראות עד כמה זה יותר גרוע במקומות אחרים. באנגליה, בצרפת, ובארצות בהן המצב עוד יותר גרוע. אם מדברים על כיסי אבטלה, אז שר האוצר אומר לנו כי בארצות הברית יש כר וכך מובטלים, וכי ח"כ רונן כתב מאמר על נושא זה.

אל תשוו את עצמנו עם מדינות שלא נמצאות במצבנו, אדוני שר האוצר. אני מציע לעצמנו להשוות את עצמנו עם מדינות שעמדו בהתמודדות דומה, במצב דומה - לארצות הברית בזמן מלחמת העולם השנייה, לאנגליה בזמן מלחמת העולם השנייה. בואו נראה את המשאבים שלהם, איך הם חלקו את ההכנסה הלאומית ואיך אנחנו -

בארצות הברית לא היו מובטלים. הם היו בצבא. גם אצלנו יש צבא. הפטנט הזה קיים גם אצלנו; באנגליה, בזמן מלחמת העולם השנייה לא היו מבטלים. זו מדינה שעומדת על קיומה. מדינה כזו חייבת לעבוד קשה. בזמן מלחמת העולם השנייה הקציבה ארצות הברית 50% לבטחון לחמש שנים. (ע. אמורי: ולא עסקה בחירוף). ובמחצית השנייה הם הצליחו לאכול ולהתלבש. אני חייתי בארצות הברית בזמן מלחמת העולם השנייה. לא היה נורא. אי אפשר היה לקנות מכוניות. זה נכון. גם לא רדיו. במקום זה עשו טנקים. מטוסים ועוד. לא קמה צעקה, ולא הייתה מצוקה. אנחנו חיים ברמת היים יותר גבוהה מאשר בארצות הברית.

אני מדבר כרגע על האחוז מהמשאבים שלנו שאפשר להקציב לבטחון. אני טוען, כי אם שר האוצר מדבר על קונבולסיות, אז יש לראות אם זה משק חירום, ואם אנחנו חיים בצנע. אם לא, הרי שאנחנו לא חותכים בבשר החי, וגם לא בעצמות.

ח"כ רונן רוצה להגדיל לבטחון, ואני אומר שלא חסר מניין לקחת. אני מוכן לזרוק כמה רמזים: למשרד השיכון יש תקציב של 4.5 מיליארד ליי-פי-שנים משנה שעברה. תקציב שמבוסס לפי הכתוב פה - תחזית של קליטת 45 אלף עולים בשנה זו. אני לא רואה את העליה של 45 אלף עולים. אני חושב שאפשר לקצץ בחצי של תקציב זה.

ועוד: 2 מיליארד ליי לייצוב מחירים. חמרי גלם נמצאים בסימן ירידה. זה פי-שנים משנה שעברה. איך לנו פה משטר חירום, ואנחנו רחוקים ממשטר חירום, לכן אני מציע שתעשו תכנית כדי להביא את המשק למשטר חירום, לעכשיו ולא לשנת 1980. מכל מקום, התקציב הזה איננו עושה את זה.

צ. גרשוני:

הבינותי שאנחנו מדברים על נושא מסויים - איך לא לגרום לאינפלציה מואצת בלי סיסמאות? ברצוני לומר ברוח טובה, כי אני מצטער שלא נותנים לנו להיות ועדת כספים כמו בימים הטובים שלה, והם אינם רחוקים. כאשר אנחנו דנים, וכולנו ביחד מנסים ומשתדלים, ולא כקואליציה ואופוזיציה - הרי שאני רוצה לומר לידידי כי הם מעמידים אותי במצב קשה. כאשר הם מתחילים לדבר שהכל רע, אז מחייב אותי לומר כי הכל טוב, ואז הם לא יחייבו אותי על כך. לכן אני מבקש מחברי, שזה יהיה מחייב לגבי כולם.

אכן יש טוב, ויש גם רע, וצריך למצוא את שביל הזהב. לא כל יום בחירות. יש חובה נוספת בפרטים אלה או אחרים, ואני צריך לחשוב מה יותר טוב.

לדעתי, זהו כבר ענין שנוגע לפורמולות מגובשות. אחרי מלחמת יום הכפורים יש מציאות כזו, ולא יכולים לשאת בעול ההוצאות כפי שרוצים. אי אפשר להיות בחלומות של אספמיה. השאלה היא, באילו דרכים להתאושש.

שר האוצר אמר משפט אחד, בין יתר דבריו, שהיה טוב, ואני מסכים לו. אני מבין שח"כ ארנס איננו מסכים לו. הוא אמר שזו תקופת מעבר. השאלה היא, האם עושים את המעבר חי, ברור, או לא. ואת זה אני מעמיד כיסוד. ואילו שר האוצר עשה את זה דרך אגב.

בעם הזה, במדינה הזו, כפי שאני מכיר את המדינה הזו, כפי שאני מכיר את העם הזה, וכפי שאני יודע מה קרה לנו במלחמת יום הכפורים - אני לא רוצה במעבר חד, ושנשאר בלי בשר וברי עצמות, ואז נהיה לא צודקים. צריך שנהיה צודקים, ולחיות. יש הנחות ברורות. אבל אם בתקופת המעבר אפשר לעשות דברים קצת יותר טובים, וקצת יותר גרועים - את זה צריך לשקול.

אני לא חושב שאנחנו נוכל להגיד לעם גם אחרי ועדת בן-שחר שאנחנו זקוקים לפחות אמצעים. ולא רק בבטחון. כולם אחראים על בטחון. אבל אני לא יכול להגיד שאפילו אם אצמצם, שהמדינה לא צריכה רזרבות, ולא אכנס עכשיו לפרטים כי על כך עוד נדון.

אני לא מרוצה מתקציב הפיתוח. יש לי עוד סעיפים שחסרים, ואני רוצה עוד לצמצם בהם, ושאת הכסף הזה נוציא בחלוקה אחרת. יש פורמולות.

אני רוצה להגיד בוועדת הכספים, כי לממשלה יש שני דרכים בלבד: או ספיגה, או צמצום. אם לא רוצים דמגוגיה בשעת ספיגה, אז אפשר לעשות מאמצים, וקודם כל כלפי אלה שאינם משלמים מס אמת. אחר כך מאלה שלא משלמים מס, ואחר כך שישלמו עוד מסים. אין ברירה אחרת. זה מס קניה, ואני לא יכול להתנגד לו במצב של מעבר. זה עוד לא הכל צודק. אנחנו לא נמצא את כולם, ולא אושיב את כולם בבית הסוהר. זה העם שלנו. זה עם טוב, ועם לא טוב. בזמן מלחמה היהודים בסדר. בכספים זה אחרת.

אין ברירה זולת הטלת מסים קשים. שיורידו מרמת החיים. צמצום אפשר לעשות יותר. שהציבור הזה ישלם קצת לשירותים, כי למדינה אין כסף. יש לצמצם הרבה, ויש לעשות את זה בהיקף יותר גדול. יש בטחון, ויש גם עליה.

אני בעד הוצאת סובסידיה לכל. לא יכולים לתת סובסידיה לכל במצב הנוכחי במדינה.

יש שתי סכנות שצריך לבחור ביניהן:

הסכנה הגדולה לדעתי זו האבטלה; הסכנה הפחות גדולה מאבטלה היא ירדה ברמת החיים. לדעתי, אין הידוק חגורה בציבור. מכל מקום, צריך להכניס לראש כי הסכנה הכי גדולה היא האבטלה. גם אם אתה משלם כסף למובטלים, זו סכנה. אבטלה - זה אסון לאומי.

אני מהרהר בקול רם בענין מס המעסיקים, ולא בגלל שאני בא כוח של מעסיקים, אלא של עובדים. אני לא מקבל שזה מס ערך מוסף. אם זה מס ערך מוסף, אז צריך להגיד זאת בגלוי, שזה יכול על הצרכן. צריך להגיד את זה בבירור.

שר האוצר י. רבינוביץ: זה מס ולא מלווה.

מ. שחל:

אדוני שר האוצר, אני חושב שיש לייחס את הדברים בצורה שונה. אינני יודע אם צריך היה להתייחס כאן למכתב שהיה בעתונות, או לכמה צעדים שהממשלה עשתה. מכל מקום, הבקורת לא באה על גובה ההיטלים, על הצורך בהטלת מסים, אלא על ההיקף, על הצורה ועל העיתוי. הציבור לא היה מוכן להשתלב בתכנית חירום כפי שהיתה בתקופה האחרונה. יש תרעומת על כך שמדברים במשך חודשים רבים שתבוא רפורמה כוללת, ואיש לא ציפה שנלך בדרך שגרתית שלא יתן מבחינת הנטו לאוצר כפי שציפו. הוויכוח הוא לגבי 3 מיליארד ל"י, ובאוצר היה מדובר על 4.5 מיליארד ל"י. לדעתי, זה מיליארד ל"י שיוחזרו חזרה מתוך שני המיליארדים. פיצויי התייקרויות לפי האומדן יצטרכו להחזיר, ועוד 200 מיליון ל"י לרשויות המקומיות שהובטחו כבר. את ההתייקרויות אני מעריך ב-500 מיליון ל"י. כך שמיליארד ל"י מתוך השנים בחלקם הולך לא למקופחים ביותר.

ב"דבר" מדובר על חלוקת הכנסה בתוך ציבור הפועלים. גם ההסתדרות בתוך מסגרת זו. כך שהמסקנה שלי הפוכה. כפי שהיה ב-1966/67 - אנחנו הולכים לקראת מיתון שממנו יסבלו החלשים, ואז תצטרכו לשלב את האבטלה. משרד השיכון מדבר על 5000 יחידות דיור.

אני אומר שהרושם שלי הוא שאנחנו הולכים לקראת מיתון, ואיש לא סחר את זה. לדעתי, הציבור מוכן ללכת למשטר חירום, ובדבר כולל. ח"כ עדי אמוראי מדבר על זה שצריך להלחם בתעסוקה יתר. נכון. אני הייתי רוצה על אבטלה, ועל מעבר מענפים מסויימים לענפים אחרים. שתהיה תכנית למעבר מענפים לא כדאיים לענפים כדאיים; הקפאת תקנים. יש 50 אלף עובדים מיותרים בממשלה. ויש ויכוח אם 4000 מתוך 50 אלף עובדים אלה, יהוו מסגרת; או לומר שכל משרד יקפא את התקנים שלו.

מדברים על ניידות עובדים מבלי לומר כיצד זה יתבצע. אם לא תבוא תכנית מעשית שתבטיח את זה, הרי שאין לדבר על כך.

ועדת מחירים פועלת היום לא על פי ביקוש והיצע. יש ליצרן תעודת אישור להעלות. לדוגמה: "עליח". ועדת מחירים לא יכולה להכנס לפרטים, וחייבים להעלות את המחירים. אני מצטער, זה לא משטר חירום שמחייב את הכניסה הזו.

על הטלת מסים: צריכה להיות תכנית כוללת שתחייב משטר חירום בכל הענפים. ברשויות המקומיות יש 700 סוגי מסים. קנינו את זה ב-250 מיליון ל"י. אני לא חושב שזה במסגרת הרפורמה. אני חושב שצריכה להיות מסגרת תכנון. אנחנו הולכים לשנה קשה, אבל שתהיה הכוונה. למעשה, ציפינו ליותר מסים.

א. רוני:

שר האוצר יכול להיות אדם מכובד מאד, ולא להביא לכך שיטענו שהוא הפר הסכם, למרות שאינני חושב כי הממשלה הפרה הסכם. אבל יש טענה הזו. אני חושב שצריך לשבח את שר האוצר, ולמצוא דרך גם אם זה הטלת מסים נוספים, מסים עקיפים.

אמרתי כבר במליאת הכנסת בדיון על תקציב נוסף, שלא צריך להדפיס לירה אחת, אך לא קבלתי חשובה על כך לא בפומבי ולא באופן פרטי. אומרים לנו המומחים והכלכלנים - שיסלחו לי הכלכלנים שיושבים פה - כי 1.5 מיליארד ל"י הדפסה זה לא נורא, ולא הסבירו לאיש מה פירוש הדפסה זו בסכום זה. מה יהיה ב-1976-1977, ומה יהיה הלאה? מכל מקום, הדפסה של 1.5 מיליארד ל"י איננה עונה לעתיד לבוא.

אם אומרים לי כי הדפסת 1.5 מיליארד ל"י זה לא נורא, אני מבקש שיבוא לשכנע אותי, ואני פתוח לכך באופן עוור.

(ב) כאשר אני שומע מה קורה עם החובות שלנו, ואני יודע שהדרך לשלם את החובות היא, הגדלת הייצור, וזה בלתי אפשרי. כאן ברצוני לומר, כי אני לא מרוצה מהקטנת ההשקעות במשק. הקטנתם את ההשקעות ב-15%, וזאת אומרת אכילת העתיד היום. מה שקורה אצלנו הוא שאין לנו מספיק אומץ לב, למרות שיש לנו אומץ לב די והותר.

על כל פנים, 15% מתקציב הפיתוח משמעו אכילת ההווה בעתיד. שר האוצר חייב לומר לנו מה יהיה אז. אינני מקבל שבמשטר של היום אנחנו יכולים להרשות לעצמנו הרבה דברים שאוחם אנחנו מרשים. לדוגמה: החזקת מכוניות בממשלה, ברשויות מקומיות, בחברות. זה תקציב הוצאה גדולה מאד במדינה.

צריכה להיות תכנית של הממשלה לגבי קיצוצים. חובתנו לקצץ בתקציבים אלה. זו עבודה שלנו. ואם חברי ועדת הכספים חושבים שאת זה אפשר להפנות רק לממשלה, הרי שטעות חמורה בידם. זו אחריות שמוטלת עלינו לא פחות מאשר על שר האוצר.

לגבי מס מעסיקים: אני מביך שצריך כסף. לכן אנחנו מטילים מס קניה. אני חושב שמש מעסיקים חל רק על הייצור. הוא איננו חל על הממשלה, ולא על העיריות --- (א. אגמון: הוא כן חל על העיריות).

ד. קורן: מס מעסיקים זה שלב א' של מס ערך מוסף. כך שמש מעסיקים עדיין צריך לעבור את כל המטחנה של החקיקה. אם כן, מדוע זה לא יובא בפנינו? כשיובא מס ערך מוסף, אז נשב יומם ולילה עד שנגמור את החוק בשלמותו. הציבור מוכן למס ערך מוסף. לכן אני מייעץ שתביאו את מס ערך מוסף קודם.

בענין הרשויות המקומיות: פה, לדעתי, נעשתה פגיעה. אפשר היה להקטין את המסים ולהשאיר את העלאת המסים כפי שתוכננה, שכן זה נותן לרשויות המקומיות אפשרויות לנהל את הערים. אני טוען כך, שאם שר האוצר היה אומר שגמרנו את כל התקציבים של הרשויות המקומיות, וגמרנו עם כל הגביות - הכל היה אחרת. אבל כאשר אתה מביך את הציבור, אתה עושה טעות.

היו"ר י. קרגמן: אני מצטער מאד שעלינו להפסיק בדיון זה עתה, כי על שר האוצר ועוזריו חייבים ללכת.

אנו נמשיך בדיון זה בעוד ישיבה, בהשתתפות שר האוצר, ואז ידברו כל החברים שנרשמו אצלי.

(שר האוצר ועוזריו עוזבים את הישיבה)

א. מלמד: אני נרשם, ואף פעם אני לא מגיע לרשות דיבור. וזו לא פעם ראשונה שקורה כך.

היו"ר י. קרגמן: יש לפני רשימה של חברי ועדה שטרם קבלו רשות הדיבור, והם ידברו בישיבה הבאה שתהיה בהשתתפות שר האוצר.

ב. צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת 23), תשל"ה-1974:

ע. אמוראי: אני מבקש את אישור הוועדה לצו על ברזל לבניה של 8" ומעלה זהו הצו האחרון מכלל הצווים שנדון במליאת הוועדה, והוחזר לוועדת המשנה. מדובר בברזל שיוטל עליו 20% מכס נוסף ל-56% מס קצוב. הוועדה הציעה הצעה, שיש להגן על המפעל. ולא להשאיר רווח יתר בידי היצואנים שמחזיקים מלאי, דהיינו - להעלות ולאשר את מס הקניה. הוועדה מציעה להעלות את מס הקניה ל-20%, ולא יותר מזה. היא החליטה על כך פה אחד.

א. מלמד: אני נגד זה. שר האוצר לא התייעץ אתנו; אני אגרום לכך שאני אצביע נגד. לא יתכן שחברים ידברו חצאי שעות.

היו"ר י. קרגמן: אני לא קפחתי אותך. אתה נרשמת אחרי חברים אחרים.

י. בדר: מה שהציע שר האוצר זו שלמות. לפיכך אני חושב שהדרך הנכונה היא ששר האוצר יביא לכנסת, בהקדם האפשרי, חוק מס חדש, אם הוא יציע את חוק מס מעסיקים. אם החוק הזה יתקבל בקריאה ראשונה, אז כל מה שמציע ח"כ אמוראי, הגיוני. אם לא יתקבל, אז על השר להתפטר, ואני אשלח לו פרחים. מכל מקום, טעות היא שאנחנו נדון על מסי עקיפין מבלי לטפל בשלמות. שכן אז יהיו העלאות מסי עקיפין כמו שהיו ויהיו. אני מציע שאנחנו לא נדון בצו הזה כל עוד לא יובא מס מעסיקים. אם זה רק צחים, אז לא מעניין אותנו.

ה צ ב ע ה

- בעד הצעת ח"כ בדר - שלא לדון בצו
 - כל עוד לא יובא מס מעסיקים - 3
 - נגד - רוב
- הצעת ח"כ בדר לא נתקבלה

ג. צו מס קניה (סחורות ושירותים) (הטלת מס
ושיעורו) (תיקון מס. 16), תשל"ד-1974:

על פי המלצת ועדת המשנה - בראשותו של
ח"כ ע. אמוראי - לא לאשר את הצו הנ"ל
אלא להמליץ על הורדת המס ל-20% במקום
27.5" שבהצעה המקורית.

ה ו ח ל ט

תודה רבה. הישיבה נעולה.

היו"ר י. קרגמן:

הישיבה ננעלה בשעה 13.00.